סוראיה ושות'
רואי חשבון

רוז'נסקי 2, ראשל"צ 75706
טלפון: 9413919 (3) 972+
פקס: 9413946 (3) 972+
info@soraya.co.il
www.soraya.co.il

מיסוי שוק ההון

עקרונות במיסוי יחידים וחברות

(על-פי תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה)

דצמבר 2005

דצמבר 2005

לקוחות וידידים יקרים,

הננו שמחים להגיש לכם **מדריך תמציתי למיסוי שוק ההון** אשר מפרט עקרונות יסוד במיסוי יחידים וחברות בשוק ההון.

מטרת המדריך בעיקר לסייע לכם בהיערכות נאותה לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006, לאור כניסתו לתוקף של תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה (רפורמת המס השלישית), אשר כולל שינויים משמעותיים במיסוי הכנסות פיננסיות ורווחי הון בידי יחידים וחברות. תחילת התיקון ביום 1 בינואר 2006, אלא אם כן נאמר במפורש אחרת.

המדריך דן, בין היתר, בשיעורי המס ובהוראות קיזוז הפסדים בשוק ההון, לפני ואחרי התיקון, ובמכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים, זאת במספר מצומצם של עמודים וטבלאות המרכזים את העיקר בכל אחד מהנושאים. כמו כן, במדריך "טיפים" ועצות לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006.

לפרטים נוספים והבהרות:

אמיר סוראיה, טל: 9413912 (03). דוא"ל: amir@soraya.co.il

אתר הבית: www.soraya.co.il

בכבוד רב,

סוראיה ושות'
רואי חשבון

חוברת זו נועדה למסירת מידע כללי בלבד. אין לראות בחומר המתפרסם בחוברת זו משום ייעוץ או חוות דעת כלשהי. לפני נקיטת צעדים כלשהם אנו ממליצים על קבלת יעוץ מקצועי.

ביקורת. מיסים. ייעוץ פיננסי.

תוכן עניינים

פרק א: מיסוי יחידים

1.1 שיעורי מס..... 2
1.2 קיזוז הפסדים..... 5
1.3 טיפים והיערכות לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006..... 6

פרק ב: מיסוי חברות

2.1 שיעורי מס..... 7
2.2 קיזוז הפסדים 8
2.2.1 חברות עסקיות..... 8
2.2.2 חברות בלתי עסקיות 8
2.3 טיפים והיערכות לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006..... 9

פרק ג: מכירה רעיונית

3.1 כללי..... 10
3.2 שיקולים בביצוע מכירה רעיונית..... 10
3.3 דחיית מועד תשלום המס..... 11

פרק א: מיסוי יחידים

1.1 שיעורי מס

ביום 1 בינואר 2003 נכנסה לתוקף הרפורמה במיסוי ישיר (תיקון מס' 132 לפקודת מס הכנסה), במסגרתה הוטל מס על הכנסות ורווחי יחידים (במישור הפרטי) בשוק ההון בישראל ועל הכנסות ריבית מפיקדונות ותוכניות חיסכון בנקאיות בישראל - מס בשיעור של 15% על רווח הון ריאלי ועל ריבית מאפיקי השקעה צמודים, ומס בשיעור של 10% על הכנסות ורווחים מאפיקי השקעה נומינליים (אג"ח, פיקדונות ותוכניות חסכון שקליים).

רווחים והכנסות מניירות ערך זרים (רווחי הון, הכנסות ריבית ודיבידנדים) המשיכו גם בשנת 2004 להתחייב במס בשיעור של 35%. בשנת 2005 הופחת שיעור המס על רווחים והכנסות כאמור והותאם לשיעורי המס החלים על ניירות ערך סחירים ישראלים (ביחס לרווח שנצמח מיום 1 בינואר 2005).

לאחרונה אושר תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה (להלן גם: "**רפורמת המס השלישית**" או "**התיקון**"), שתחילתו, ככלל, מיום 1 בינואר 2006. רפורמת המס השלישית כוללת שינויים משמעותיים במגוון רחב של נושאים, וביניהם במיסוי שוק ההון. בין היתר, במסגרת התיקון, הועלה רטרואקטיבית שיעור המס על רווחי הון בידי יחידים וחברות לא עסקיות (חברות מחוץ לתחולת חוק התיאומים) בבורסה.

מהיבט שיעורי המס החלים על **יחידים** במישור הפרטי ("**יחידים**") בשוק ההון נקבע בתיקון, בין היתר, כדלהלן:

- שיעור המס על רווח הון ריאלי, ריבית ריאלית ודיבידנד מניירות ערך (בין אם סחירים ובין אם לאו) יהא 20%, ובלבד שהיחיד אינו בעל מניות מהותי בחברה שהיא המקור להכנסה או לרווח. בעל מניות מהותי הינו, ככלל, מי שמחזיק במישרין או בעקיפין ב- 10% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהוא של אמצעי השליטה בחבר בני אדם. בעל מניות מהותי יהא חייב במס בשיעור של 25% על רווחי הון ודיבידנדים מחברה בה הוא בעל מניות מהותי.
- שיעור המס על הכנסות ריבית ורווחי הון מאפיקי השקעה שקליים (כגון, אג"ח שקליות ופיקדונות שקליים) יהא 15% (נומינלי), ובלבד שהיחיד אינו בעל מניות מהותי בחברה שהיא המקור להכנסה או לרווח. בעל מניות מהותי יהא חייב במס בשיעור של 20% על רווחי הון (להבדיל מהכנסות ריבית) מאפיקי השקעה שקליים כאמור.
- הכנסות ריבית מאפיקי השקעה בתאגידים חוץ בנקאיים (כגון, ברוקרים, מנהלי תיקים, וחברות ביטוח) יחויבו במס בהתאם לשיעורים לעיל, דהיינו, 20% או 15% (במקום עד 49% כיום), ובלבד שהיחיד אינו בעל מניות מהותי בחברה שהיא המקור להכנסה.

המשמעות המעשית של התיקון הינה העלאת שיעור המס על הכנסות ריבית ורווחי הון בידי יחידים (שאינם בגדר בעל מניות מהותי) בשוק ההון ועל הכנסות ריבית מפיקדונות בתאגידים בנקאיים ב- 5%. ביחס לרווחי הון בידי בעל מניות מהותי שיעור העלאה הינו חד יותר - 10%.

במקביל, הופחת שיעור המס על דיבידנדים, רווחי הון מניירות ערך לא סחירים והכנסות ריבית מתאגידים חוץ בנקאיים, לגבי דיבידנדים ורווחי הון מניירות ערך לא סחירים- הפחתה בשיעור של 5%, ולגבי הכנסות ריבית מאפיקי השקעה חוץ בנקאיים – הפחתה משיעור מס של עד 49% ל - 20% או 15%, לפי העניין.

לגבי רווחי הון מניירות ערך סחירים, העלאת שיעור המס הינה רטרואקטיבית, לגבי ניירות ערך ישראליים - על הרווח שנצמח מיום 1.1.03, ולגבי ניירות ערך זרים – על הרווח שנצמח מיום 1.1.05.

לאור העלאה הרטרואקטיבית בשיעורי המס על רווחי הון בבורסה נקבעה הוראת מעבר מיוחדת במסגרת התיקון, המאפשרת, בין היתר, ליחידים לבצע מכירה רעיונית במהלך חודש דצמבר 2005, ובכך להתחייב במס מופחת על הרווח שנצבר עד לאותו מועד, על פי שיעורי המס טרם רפורמת המס השלישית (**להרחבה בנושא ראה פרק ג'**).

העלאת שיעור המס על הכנסות ריבית מנ"ע סחירים והכנסות ריבית מפיקדונות ותוכניות חיסכון בנקאיים אינה רטרואקטיבית, ותחול רק על ההכנסה שנצברה מיום 1.1.06 (ההכנסה תחולק ליניארית).

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על הכנסות ורווחי יחידים בשוק ההון לפני ואחרי התיקון (*):

סוג מכשיר פיננסי	נתונים נוספים	הכנסה/רווח	שיעורי מס	הערות
מניות ונגזרים הנסחרים בבורסה בתל-אביב	עד ליום 31.12.05	רווח הון	15%	מיום 1.1.03.
		דיבידנד (**)	25%	
	מיום 1.1.06	רווח הון	20%	על מלוא הרווח שנצבר מיום 1.1.03.
		דיבידנד (**)	20%	
קרן נאמנות חייבת	עד ליום 31.12.05	רווח הון ודיבידנד	פטור	
	מיום 1.1.06		פטור	
קרן נאמנות מעורבת	עד ליום 31.12.05	רווח הון ודיבידנד	15%	מיום 1.1.03
	מיום 1.1.06		לא רלוונטי	לאחר התיקון קרן מעורבת תשנה סיווג לקרן פטורה.
קרן נאמנות פטורה	עד ליום 31.12.05	רווח הון ודיבידנד	25%	מיום 1.1.03
	מיום 1.1.06		20%	

סוג מכשיר פיננסי	נתונים נוספים		הכנסה/רווח	שיעורי מס	הערות
ניירות ערך זרים סחירים	עד ליום 31.12.05		רווח הון וריבית	עד ליום 31.12.04 - 35% ; היתרה - 15%.	חלוקה לינארית.
			דיבידנד	עד ליום 31.12.04 - 35% ; מיום 1.1.05 - 25%.	
	מיום 1.1.06		רווח הון	20%	על הרווח שנצבר מיום 1.1.05. חלוקה לינארית.
			דיבידנד	20%	
			ריבית	20%	חלוקה לינארית.
אג"ח מדינה שקליות הנסחרות בבורסה בישראל. (שחר, גילון, מק"מ).	הונפקו לפני 8.5.00		רווח הון וריבית	פטור	ללא תלות במועד המכירה/התקבול.
	הונפקו אחרי 8.5.00	עד 31.12.05	רווח הון וריבית	10% (נומינלי)	רווח הון -מיום 31.12.03.
		מיום 1.1.06	רווח הון וריבית	15% (נומינלי)	רווח הון – מלוא הרווח שנצבר מיום 31.12.03. ריבית - חלוקה לינארית.
אג"ח צמודות למדד או למט"ח הנסחרות בבורסה בישראל.	הונפקו לפני 8.5.00		רווח הון	פטור	ללא תלות במועד המכירה.
			ריבית	35%	ללא תלות במועד התקבול.
	הונפקו אחרי 8.5.00	עד 31.12.05	רווח הון וריבית	15%	רווח הון -מיום 31.12.03.
		מיום 1.1.06	רווח הון וריבית	20%	רווח הון – מלוא הרווח מיום 31.12.03. ריבית – חלוקה לינארית.

(*) הטבלה לעיל אינה מתייחסת לרווחי והכנסות יחיד מחברה בה הוא **בעל מניות מהותי**. כמן כן, שיעורי המס בטבלה לעיל כפופים למספר תנאים, וביניהם, שהכנסות היחיד בשוק ההון אינן בגדר הכנסות מעסק ושהיחיד לא דרש בניכוי הוצאות מימון.

(**) למעט דיבידנד ממפעל מאושר.

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על הכנסות יחיד מחברה בה הינו <u>בעל מניות מהותי</u> (*):

הכנסה	לפני התיקון	אחרי התיקון
רווח הון מנייר ערך סחיר	10% או 15%	20% או 25% (**)
דיבידנד	25%	25%
ריבית	מס שולי	מס שולי

(*) בכפוף להוראות התחילה והמעבר של תיקון מס' 132 לפקודת מס הכנסה (הרפורמה במס).

(**) שיעור המס שיחול הינו בהתאם לשיעור המס התקף במועד המימוש (או המכירה הרעיונית).

1.2 קיזוז הפסדים

כיום הפסדים בשוק ההון בישראל מקוזזים לפי סלי מס ובשיטת "מס כנגד מס". דהיינו, בגין הפסדים בשוק ההון זכאי יחיד לזיכוי מס בגובה שיעור המס שהיה חל על ההפסד אילו היה רווח. הזיכוי ניתן לקיזוז כנגד רווחי הון בבורסה, בכפוף לתנאים בטבלה להלן.

רפורמת המס השלישית מבטלת שיטה זו וכוללת הקלות משמעותיות בנושא קיזוז הפסדים בשוק ההון, תוך הבחנה בין הפסדים שמומשו בשנת 2005 לבין הפסדים שמומשו בשנת 2006 ואילך. כפועל יוצא, יש לבחון דחיית מימוש הפסדים מניירות ערך סחירים לשנת 2006, במידה ואינם ניתנים לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.

להלן תמצית ההוראות ביחס לקיזוז הפסדים בידי יחיד מניירות ערך סחירים:

	2005	2006	2007 ואילך
הפסד בשנת המס	לפי סלים. הפסדי הון מני"ע סחירים ישראלים (לרבות קרן מעורבת, קרן פטורה ואג"ח מדינה) יקוזז כנגד רווחי הון מני"ע כאמור. הפסדי הון מני"ע זרים יקוזזו כנגד רווחי הון מני"ע כאמור.	יקוזז כנגד רווחי הון (בין אם מני"ע סחיר ובין אם לאו); כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד מאותו ני"ע; וכנגד הכנסות ריבית ודיבידנד מני"ע אחרים ובלבד ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על 25%.	
הפסד מועבר משנת 2005	ל.ר	לפי סלים. הפסדי הון מני"ע סחירים ישראלים (לרבות קרן פטורה ואג"ח מדינה) יקוזזו כנגד רווחי הון מני"ע כאמור. הפסדי הון מני"ע זרים יקוזזו כנגד רווחי הון מני"ע כאמור.	יקוזז כנגד רווחי הון (בין אם מני"ע סחיר ובין אם לאו); כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד מאותו ני"ע; וכנגד הכנסות ריבית ודיבידנד מני"ע אחרים ובלבד ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%.
הפסד מועבר שמומש בשנת 2006 ואילך	ל.ר	ל.ר	יקוזז כנגד רווח הון מכל סוג שהוא (*).

(*) לדעתנו, בניסוח הוראה זו נפלה טעות, ביחס לאי התרת הפסדים מועברים מניירות ערך כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד מניירות ערך.

1.3 טיפים והיערכות לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006

- ✓ לאור העלאה הרטרואקטיבית בשיעור מס רווח הון בבורסה, החל משנת 2006, יש לבחון ביצוע מכירה רעיונית בחודש דצמבר 2005. יודגש כי הסדר זה תקף גם לגבי בעל מניות מהותי.
- ✓ יש לבחון דחיית מימוש הפסדים מניירות ערך סחירים לשנת 2006, לאור ההקלות בקיזוז הפסדים שמומשו בשנת 2006 ואילך, זאת במידה וההפסד אינו ניתן לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.
- ✓ יש לבחון השקעה בקרנות נאמנות חייבות אשר צברו הפסדים לצורכי מס, חלף השקעה ישירה בשוק ההון. שהרי אז, הן המשקיע והן הקרן לא משלמים מס (במידה ורווחי הקרן ניתנים לקיזוז כנגד ההפסדים שנצברו).
- ✓ טכניקת הניכוי במקור של הבנקים (כמו גם גופים אחרים) מרווחים והכנסות בשוק ההון מוגבלת ושזורה עיוותי מס. כך לדוגמה, לא בהכרח שבחישוב סכום הניכוי במקור קוזזו הפסדים ממימוש ניירות ערך. כפועל יוצא, יחידים נדרשים לבדוק האם נוכה מס ביתר מהכנסותיהם ורווחיהם בשוק ההון, ובהתאם לבחון הגשת דוח להחזר מס (ניתן להגיש דוח להחזר מס עד 6 שנים מתום השנה בגינה זכאי הנישום להחזר).
- ✓ אוכלוסיות מסוימות, כגון, נכים, גמלאים ומשפחות מיעוטי יכולת זכאים להקלות מס על הכנסות פיננסיות. במקרים כאמור, יש לבחון הגשת דוח להחזר מס.
- ✓ יש לבחון הפקדת כספים בתאגידים חוץ בנקאיים, לאור ההפחתה בשיעור המס על הכנסות ריבית מתאגידים כאמור (האמור אינו חל על הכנסות יחיד מחברה בה הינו בעל מניות מהותי).
- ✓ הפסדים מניירות ערך סחירים אינם ניתנים לקיזוז כנגד הכנסות ריבית מפיקדונות ותוכניות חיסכון, זאת אף בשנת 2006. כפועל יוצא, יחידים אשר צברו הפסדים כאמור נדרשים לבחון השקעה באג"ח, חלף הפקדה בפיקדונות ותוכניות חיסכון.
- ✓ יחיד רשאי לדרוש בניכוי הוצאות מימון בגין אשראי שנטל לצורך רכישת ניירות ערך, אולם אז שיעור המס שיחול על רווח ההון הינו 25% (במקום 15% בשנת 2005 ו- 20% בשנת 2006). אטרקטיביות מסלול זה גדלה בשנת 2006, לאור העלאת שיעור המס.

פרק ב: מיסוי חברות

2.1 שיעורי מס

חברות עסקיות (חברות בתחולת חוק התיאומים) חייבות במס על רווחים והכנסות בשוק ההון בהתאם לשיעור מס החברות (34% בשנת 2005; 31% בשנת 2006), זאת בהתאם לסעיף 6 לחוק התיאומים. במסגרת רפורמת המס השלישית בוטל סעיף 6 לחוק התיאומים ולמן שנת 2006 מיסוי ניירות ערך סחירים יקבע בהתאם לחלק ה' לפקודת מס הכנסה.

אולם, התיקון אינו משנה את שיעורי המס החלים על רווחי והכנסות חברות עסקיות בשוק ההון - שיעור מס חברות. יש לציין כי במסגרת התיקון הוחלט על המשך מגמת הפחתת שיעור מס חברות בישראל, באופן הדרגתי, כדלהלן:

שנת המס	שיעור מס חברות
2005	34%
2006	31%
2007	29%
2008	27%
2009	26%
2010 ואילך	25%

חברות לא עסקיות (חברות מחוץ לתחולת חוק התיאומים), לעומת זאת, בשנת 2005 חייבות במס על רווחי הון בבורסה בדומה ליחידים. במסגרת התיקון, הועלה רטרואקטיבית שיעור המס על רווחי הון בבורסה בידי חברות כאמור, כך שהחל משנת 2006 רווח הון בידי חברה בלתי עסקית חייב במס בשיעור של 25%. במקביל, נקבע כי חברות כאמור רשאיות לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים במהלך חודש דצמבר 2005 **(להרחבה ראה פרק ג).**

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על חברות בגין רווחים והכנסות בשוק ההון (*):

הכנסה	לפני התיקון		אחרי התיקון	
	חברה עסקית (**)	חברה בלתי עסקית	חברה עסקית (**)	חברה בלתי עסקית
רווח הון מניירות ערך סחירים	מס חברות	15% או 10%	מס חברות	25% (***)
דיבידנד שאינו ממפעל מאושר מחברה תושבת ישראל	פטור	פטור	פטור	פטור
דיבידנד מני"ע זר	25%	25%	25%	25%
ריבית	מס חברות	מס חברות	מס חברות	מס חברות

(*) בכפוף להוראות המעבר והתחילה של תיקון מס' 132 לפקודה (הרפורמה במס).

(**) חברה בתחולת חוק התיאומים.

(***) על מלוא הרווח. יש לבחון מכירה רעיונית במהלך חודש דצמבר 2005.

2.2 קיזוז הפסדים

בדומה ליחידים, גם לגבי חברות התיקון כולל הקלות משמעותיות ביחס לקיזוז הפסדים בשוק ההון, תוך הבחנה בין הפסדים שמומשו בשנת 2005 לבין הפסדים שמומשו בשנת 2006 ואילך. כפועל יוצא, יש לבחון עיתוי מימוש הפסדים מניירות ערך סחירים.

להלן נפרט בקצרה את עיקרי ההוראות בנושא, לפני ואחרי התיקון:

2.2.1 חברות עסקיות

בשנת 2005 הפסדי הון ממימוש ניירות ערך סחירים בידי חברות עסקיות ניתנים לקיזוז אך ורק כנגד רווחי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

החל משנת 2006 הפסדי הון ממימוש ניירות ערך סחירים יקוזזו כדלהלן:

הפסדים מניירות ערך סחירים שמומשו עד תום שנת 2005 ולא קוזזו- יקוזזו אך ורק כנגד רווחי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

הפסדים שוטפים מניירות ערך סחירים שמומשו בשנת 2006 ואילך - ניתנים לקיזוז, כדלהלן:

- כנגד רווח הון ריאלי מנכס בישראל או בחו"ל (בין אם מנייר ערך סחיר ובין אם לאו), ו-
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מאותו נייר ערך, ו -
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד שקיבלה החברה לא עולה על 25%.

הפסדים מועברים מניירות ערך סחירים שמומשו בשנת 2006 ואילך - ניתנים לקיזוז כנגד רווח הון כלשהו, בין אם מניירות ערך סחירים ובין אם לאו.

יש לציין כי עד תום שנת 2005 חברות עסקיות רשאיות לקזז הפסדים עסקיים מועברים כנגד רווחי הון מניירות ערך סחירים. החל משנת 2006 לא ניתן יהא לקזז הפסדים עסקיים מועברים כנגד רווחי הון מניירות ערך סחירים (אלא אם כן הם בגדר "רווח הון בעסק").

2.2.2 חברות בלתי עסקיות

ההוראות החלות על חברות בלתי עסקיות, ביחס לקיזוז הפסדים בשוק ההון, דומות לאלו החלות על יחידים (**ראה סעיף 1.2 לעיל**).

2.3 טיפים והיערכות לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006

- ✓ חברות בלתי עסקיות נדרשות לבחון מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים במהלך חודש דצמבר 2005 (חיסכון מס של 10%).
- ✓ חברות עסקיות להן הפסדים עסקיים מועברים משנים קודמות, נדרשות לבחון מימוש ניירות ערך סחירים שגלום בהם רווח בשנת 2005. שהרי, כאמור, החל משנת 2006 לא יהא ניתן לקזז הפסדים מועברים מעסק כנגד רווחי הון מניירות ערך סחירים (אלא אם כן הרווח הינו בגדר "רווח הון בעסק").
- ✓ חברות (הן עסקיות והן בלתי עסקיות) נדרשות לבחון דחיית מימוש הפסדים מניירות ערך סחירים לשנת 2006, במידה וההפסדים אינם ניתנים לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.
- ✓ חברות עסקיות נדרשות לשקול הקמת חברות בלתי עסקיות ולנהל בהן את תיק ניירות הערך, לאור ההפרשים בשיעורי המס. יש לציין כי יתרון המיסוי בניהול תיק ניירות ערך בחברות לא עסקיות יקטן עם חלוף השנים ויתבטל כליל החל משנת 2010, לאור ההפחתה ההדרגתית בשיעור מס החברות.
- ✓ קיימת עדיפות משמעותית להחזקת ניירות ערך כיחיד. שהרי, נטל המס בהחזקת ני"ע כיחיד הינו 20% (החל משנת 2006), בעוד נטל המס בהחזקה כחברה, לאחר חלוקת הרווחים ליחיד, הינו כ- 49% בשנת 2005 (בחברות בלתי עסקיות כ- 44%), וכ- 44% בשנת 2010 ואילך.

פרק ג: מכירה רעיונית

3.1 כללי

לאור התחולה ה"רטרואקטיבית" של שיעורי המס החדשים, ביחס לרווחי הון, נקבע בחוק כי יחיד (לרבות יחיד שהינו בגדר בעל מניות מהותי), חברה בלתי עסקית וקרן נאמנות חייבת רשאים לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים במהלך **חודש דצמבר 2005**, ובכך "לקבע" את שיעור המס על 15% (או 10%). לאמור, רווח ההון שנצבר עד למועד המכירה הרעיונית יחויב במס בשיעור של 15% (או 10%), ואילו רווח ההון שייצבר ממועד זה ואילך יחויב במס בהתאם לשיעורי המס החדשים.

מכירה רעיונית חייבת להתבצע ביחס לכל ניירות הערך מאותו סוג (כגון, כל מניות חברת AAA) שברשות המשקיע, אף אם הם מוחזקים במספר חשבונות בנק או נרכשו במועדים שונים. בקשה לביצוע מכירה רעיונית יש להפנות לחבר בורסה בישראל.

מכירת רעיונית תבוצע לגבי ניירות הערך הבאים:

- ✓ מניות וכתבי אופציה הנסחרים בבורסה בישראל או בחו"ל,
- ✓ יחידות בקרן נאמנות פטורה או בקרן נאמנות מעורבת,
- ✓ אג"ח ומק"מ הנסחרים בישראל ואג"ח הנסחרות בחו"ל, ו-
- ✓ אג"ח של מדינת ישראל.

נדגיש כי ניתן אף לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך אשר גלום בהם הפסד, ובכך לצמצם את חבות המס בשנת 2005, במידה ולמשקיע רווחים הניתנים לקיזוז כנגד ההפסד.

3.2 שיקולים בביצוע מכירה רעיונית

טכניקה זו, מכירה רעיונית, עשויה לחסוך מס בשיעור של 5% ליחיד, או 10% לגבי בעל מניות מהותי וחברות בלתי עסקיות. אולם, לא בהכרח היא כדאית. למכירה רעיונית מספר חסרונות, להלן עיקרם: (א) תשלום עמלות (בד"כ 0.2%); (ב) הקדמת מועד תשלום המס (ראה גם סעיף 3.3 להלן); ו- (ג) אי החזרת מס ששולם ביתר - ייתכן שבמועד המימוש בפועל למשקיע ייווצר הפסד.

כפועל יוצא, לא בהכרח כדאי לבצע מכירה רעיונית. ניתן לומר, באופן כללי, כי הכדאיות נגזרת משלושה אלמנטים עיקריים, כדלהלן: (א) היקף הרווח ושיעור החיסכון במס - ככל שהרווח הגלום בנייר הערך גבוה יותר וככל ששיעור החיסכון במס גבוה יותר, כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית; (ב) מועד המימוש הצפוי - ככל שהמועד הצפוי למימוש נייר הערך קרוב יותר, כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית; ו- (ג) רמת הוודאות ביחס לרווחים והכנסות בשוק ההון (לרבות הכנסות ריבית ודיבידנד) - ככל שקיימת וודאות גבוה יותר לרווחים והכנסות עתידיים בשוק ההון, כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית.

ביחס לאג"ח, לתקופת ההחזקה הצפויה משנה חשיבות. במידה והאג"ח מוחזק לטווח ארוך, לצורך קבלת הכנסות ריבית, על פי רוב, לא כדאי לבצע מכירה רעיונית. שהרי, העלאת שיעור המס ביחס להכנסות ריבית בשוק ההון אינה רטרואקטיבית, וההכנסה תחולק לתקופות השונות באופן ליניארי.

3.3 דחיית מועד תשלום המס

מכירה רעיונית, כאמור, גוררת תשלום מס מיידי (במידה ולמשקיע רווח). יחד עם זאת, לפקיד השומה סמכות לדחות את מועד תשלום המס לתקופה שימצא לנכון, ובלבד שסכום המס יהא צמוד וישא ריבית בשיעור של 4% לשנה.

משקיע המעוניין לדחות את תשלום המס נדרש לפנות אל פקיד השומה שבאזור מגוריו ולהגיע עמו להסדר. במידה ואושרה דחיית המס, פקיד השומה ימציא למשקיע פטור מניכוי מס הכנסה במקור על רווחים בשוק ההון, אותו יש להציג עם הגשת הבקשה לביצוע מכירה רעיונית.